

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра туристичного бізнесу та країнознавства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В.о. декана факультету
міжнародних економічних відносин
та туристичного бізнесу
доц. Тетяна МІРОШНИЧЕНКО

“31” серпня
2023 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Міжнародний туристичний бізнес»**

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти Перший (бакалаврський)
галузь знань 24 «Сфера обслуговування»
(шифр і назва)
спеціальність 242 «Туризм»
(шифр і назва)
освітня програма «Туризм»
(шифр і назва)
спеціалізація _____
(шифр і назва)
вид дисципліни за вибором
(обов'язкова/ за вибором)
факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

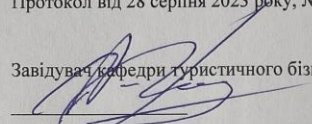
Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

29 серпня 2023 року, протокол № 1

Розробник програми: Парфіненко Анатолій Юрійович – кандидат історичних наук, доцент, завідувач кафедри туристичного бізнесу та країнознавства Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Програму схвалено на засіданні кафедри туристичного бізнесу та країнознавства
Протокол від 28 серпня 2023 року, № 1

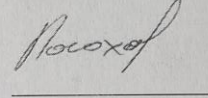
Завідувач кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

(підпис)

доц. Анатолій ПАРФІНЕНКО

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Туризм»

Гарант освітньої освітньо-професійної програми «Туризм»

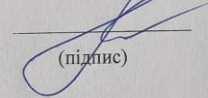

доц. Іван ПОСОХОВ

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від 29 серпня 2023 року, № 1

Голова науково-методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

(підпис)

доц. Лариса ГРИГОРОВА-БЕРЕНДА

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Міжнародний туристичний бізнес» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра спеціальності 242 «Туризм».

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. **Метою** навчальної дисципліни «Міжнародний туристичний бізнес» є поглиблення і розширення теоретичних знань, вмінь та практичних навичок студентів у питаннях методології здійснення досліджень світових туристичних потоків, тенденцій їх формування та організації інституційного регулювання розвитку міжнародного туризму

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Міжнародний туристичний бізнес» є формування наступних компетентностей:

- формування наступних загальних компетентностей:

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя

ЗК 3. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК 9. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 12. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК 13. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК 14. Здатність працювати в команді та автономно.

- формування наступних фахових компетентностей:

ФК 1. Знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності.

ФК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ФК 3. Здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій.

ФК 5. Розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів.

ФК 10. Здатність здійснювати моніторинг, інтерпретувати, аналізувати та систематизувати туристичну інформацію, уміння презентувати туристичній інформаційний матеріал.

ФК 14. Здатність працювати у міжнародному середовищі на основі позитивного ставлення до несхожості до інших культур, поваги до різноманітності та мультикультурності, розуміння місцевих і професійних традицій різних країн, розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці.

ФК 15. Здатність діяти у правовому полі, керуватися нормами законодавства.

1.3. Кількість кредитів – 4.

1.4. Загальна кількість годин – 120.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
за вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
4-й	4-й
Семестр	
7-й	7-й
Лекції	
26 год.	14 (4 ауд., 10 дист.) год.
Практичні, семінарські заняття	
16 пр. 10 семін.	год.
Лабораторні заняття	
	год.
Самостійна робота	
68 год.	106 год.
Індивідуальні завдання	
-	

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти мають досягти наступних результатів:

РН 6. Застосовувати у практичній діяльності принципи і методи організації та технології обслуговування туристів.

РН 7. Розробляти, просувати та реалізовувати туристичний продукт.

РН 9. Організовувати процес обслуговування споживачів туристичних послуг на основі використання сучасних інформаційних, комунікаційних і сервісних технологій та дотримання стандартів якості і норм безпеки.

РН 14. Проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття.

РН 16. Діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретичні основи організації та розвитку міжнародного туризму

Тема 1. Міжнародний туризм як галузь світової економіки

Міжнародний туризм, його сутність та форми. Становлення системи міжнародної туристичної термінології. Перше міжнародне визначення поняття «турист». Сучасна схема класифікації міжнародних подорожуючих. Ознаки, що дозволяють об'єднати туристів та екскурсантів до категорії міжнародних відвідувачів.

Показники оцінки прямого та непрямого впливу міжнародного туризму на економіку окремих країн. Функції міжнародного туризму: доходна, зовнішньоекономічна, вирівнююча, створення нових робочих місць. Види туристичного мультиплікатора. Основні типи соціокультурних контактів іноземних туристів та місцевого населення. Непрямі соціальні ефекти від розвитку міжнародного туризму. Значення міжнародного туризму для збереження історико-культурних пам'яток, місцевих звичаїв і традицій. Прояви негативного впливу міжнародного туризму на суспільство: екологічні, соціокультурні, психологічні, економічні. Закордонний досвід регулювання екологічного впливу туризму на навколишнє середовище.

Тема 2. Становлення сучасних форм та закономірності розвитку міжнародного туризму

Передісторія туризму. Основні мотиви подорожей у Стародавньому світі та Середньовічній Європі. Елітарний туризм Нового часу. Технологічні та економічні передумови зародження масового туризму. Перші організовані туристичні подорожі. Вплив ідеологічних чинників на розвиток міжнародного туризму у період між двома світовими війнами. Трансформація масового конвеєрного туризму у масовий диференційований. Політичні, економічні, демографічні, соціокультурні та науково-технічні фактори формування попиту і пропозиції на міжнародному ринку туристичних послуг. Форми організації державного регулювання туристичної сфери у країнах світу. Переваги і недоліки їх використання за різних суспільно-політичних та економічних умов. Ключові урядові функції в галузі управління та контролю за розвитком туризму.

Тема 3. Роль міжнародних туристичних організацій у формуванні світової туристичної політики

Найважливіші віхи діяльності ООН в організації системи міжнародного туристичного співробітництва. Спеціалізовані установи ООН, що займаються питаннями розвитку міжнародного туризму.

Історія створення Всесвітньої туристичної організації. Структура управління ЮНВТО: генеральна асамблея, виконавча рада, секретаріат. Функції регіональних комісій ЮНВТО. Основні напрями діяльності ЮНВТО та механізм забезпечення фінансування її бюджетних витрат.

Класифікація міжнародних туристичних організацій, їх типи і види: урядові та неурядові, глобальні і регіональні, універсальні та спеціалізовані. Характеристика діяльності найбільших всесвітніх та європейських туристичних організацій. Світові (міжнародні) туристські організації загального характеру: Всесвітня рада з подорожей і туризму; Міжнародна асоціація світового туризму; Міжнародний туристський союз; Міжнародний туристський альянс; Всесвітня асоціація з питань дозвілля і відпочинку та ін. Регіональні туристські організації, їх цілі та завдання. Регіональні туристські організації загального характеру: Європейська комісія з туризму; Європейська туристська група; Бюро організацій – членів ЛПТ у Європейському союзі; Асоціація з розвитку і координації європейських туристських обмінів; Туристська асоціація країн Азії і Тихого океану; Туристська асоціація країн Східної Азії; Асоціація туристської індустрії Америки; Конфедерація туристських організацій Латинської Америки; Карибська туристська організація; Арабський туристський союз; Панафриканська туристська організація; Африканська асоціація подорожей. Регіональні туристські організації галузевого характеру: Міжамериканська готельна асоціація; Арабський готельний союз; Комітет готельної і ресторанної індустрії Європейської спілки; Асоціація азійських авіакомпаній; Асоціація європейських авіакомпаній та ін. Спеціалізовані та особливі туристські організації.

Тема 4. Міжнародне туристичне право

Норми міжнародного туристичного права. Загальна резолюція Римської конференції ООН з міжнародного туризму та подорожей 1963 року. Заключний акт Наради з безпеки та співробітництва у Європі 1975 року. Манільська декларація ВТО зі світового туризму 1980 року. Документ Акапулько Всесвітньої наради з туризму 1982 року. Кодекс туриста та Хартія туризму. Гаазька декларація по туризму 1989 року. Декларація світового туристичного форуму Всесвітньої конференції міністрів по туризму 1994 року.

Тема 5. Статистика міжнародного туризму

Історія появи та розвитку статистичного обліку у міжнародному туризмі. Цілі і завдання туристичної статистики. Міжнародні симпозіуми зі статистики туризму.

Основні розділи статистики міжнародного туризму. Показники, що характеризують туристичні потоки. Шкала тривалості перебування туристів. Методичні підходи до впорядкування складу туристичних витрат. Фактори впливу на величину і структуру витрат туристів під час подорожі. Країни активного та пасивного туризму. Поняття туристичного балансу. Соціально-економічні передумови формування позитивного туристичного балансу країни. Загальна характеристика країн з негативним туристичним балансом. Рекомендації Міжнародного валютного фонду щодо структури активу та пасиву платіжного балансу країни за розділом «Туризм».

Методи статистичних спостережень через звітність: облік на кордоні та реєстрація прибуттів у засобах розміщення. Транспортна статистика. Банківський метод розрахунку вартісних показників розвитку міжнародного туризму.

Організація спеціальних статистичних спостережень у туризмі. Визначення мети, об'єкта, одиниці, програми, методу, суб'єктів, строків та місця проведення спеціального статистичного спостереження. Показники динаміки кількості туристичних прибуттів та доходів від міжнародного туризму. Середньорічні темпи зростання світових туристичних потоків. Країни-лідери за відвідуваністю, надходженнями від туризму і витратами на туризм у світі та Європі. Кількісні оцінки перспектив розвитку міжнародного туризму.

Розділ 2. Характеристика міжнародного ринку туристичних послуг

Тема 6. Сутність та класифікаційні ознаки міжнародного туристичного ринку

Економічне та географічне визначення поняття міжнародного туристичного ринку. Глобальний, регіональний та локальний рівні формування міжнародного ринку туристичних послуг.

Класифікація міжнародних туристичних ринків за цілями подорожей. Туризм з метою відпочинку і розваг. Структура міжнародного ринку ділового туризму: бізнес-туризм, конгресно-виставковий туризм, інсентив-туризм. Характеристика релігійного туризму: паломництво, екскурсійний туризм релігійної тематики, науковий туризм з релігієзнавчими цілями. Лікувально-оздоровчий туризм. Типи курортів.

Суб'єкти міжнародного туристичного ринку: виконавці туристичних послуг (готелі, ресторани, транспортні компанії, екскурсійні бюро) – посередники (туроператори, турагенти) – споживачі (туристи). Проблеми сегментування міжнародного ринку туристичних послуг. Критерії виділення ринкового сегменту: міжгрупова гетерогенність, гомогенність, вимірність, ємність, доступність для фірми. Здійснення сегментування міжнародного туристичного ринку за географічними, демографічними та соціально-економічними ознаками. Вікові групи подорожуючих (класифікація ЮНВТО).

Психологічне сегментування. Загальні та специфічні мотиви туристичних поїздок. Фактори формування туристичного попиту у відправляючій та приймаючій країнах. Кількісні та вартісні показники вимірювання обсягів туристичного попиту. Інтенсивність та частотність туризму. Властивості туристичного попиту: динамізм, комплексність, еластичність, сезонність. Сучасні тенденції у туристичному попиті, та його соціально-економічні модифікації. Психологічні особливості нового типу масового споживача туристичних послуг.

Тема 7. Регіональна структура міжнародного туризму

Регіони (макрорегіони) за UNWTO. Туристичне районування світу. Склад країн Європейського, Американського, Азійсько-Тихоокеанського, Африканського, Близькосхідного туристичних регіонів. Аналіз динаміки міжрегіональних туристичних потоків. Основні рецептивні та генеруючі країни для туристичних макрорегіонів.

Тема 8. Місце України на ринку міжнародного туризму

Етапи розвитку міжнародного туризму в Україні. Кон'юнктурна оцінка сучасного стану вітчизняного ринку міжнародного туризму. Стримуючі фактори розвитку іноземного туризму в Україні. Рекламування національного туристичного продукту на зарубіжних ринках. Статистичні показники розвитку ринку міжнародного туризму в Україні, Характеристика та аналіз структури вітчизняної матеріально-технічної бази іноземного туризму. Вихід на міжнародний туристичний ринок приватних підприємств і організацій сфери туризму України. Співробітництво України з іноземними країнами в галузі міжнародного туризму. Система міждержавних угод і домовленостей. Вступ України до Всесвітньої туристичної організації. Пріоритетні заходи державної політики щодо стимулювання іноземного туристичного потоку в Україну. Напрями подальшого розвитку вітчизняного ринку міжнародного туризму.

Тема 9. Процеси транснаціоналізації та глобалізації в міжнародному туризмі

Транснаціональні компанії на ринку міжнародного туризму. Сутність ТНК та форми її існування. Функції ТНК. Теорії, що пояснюють феномен ТНК. Еклектична теорія міжнародного виробництва англійського економіста Дж. Даннинга. Еклектична, так як складається з трьох елементів: олігопольних переваг фірми, переваг локалізації (використання місцевих ресурсів і умов) і переваг інтерналізації. Особливі причини інтернаціоналізації туристичного бізнесу.

ТНК в готельному господарстві. Інтегровані готельні ланцюги. Інтегровані готельні ланцюги, що складаються з підприємств - повноправних корпоративних членів. Франчайзинг. Найбільш відомі готельні ланцюги світу. Найбільші компанії з управління готелями. Стратегії готельних ТНК. Порівняльна характеристика стратегій готельних ТНК. Американська модель організації і управління готельним бізнесом. Європейський підхід до організації та ведення готельного справи. Азіатська модель управління готельним бізнесом. Готельні консорціуми. Найбільші готельні консорціуми в світі.

Вплив туристичних ТНК на національну економіку. Вплив ТНК на економіку приймаючих країн. Трансферт технологій в ресторанному господарстві, в готельному, туроператорському та інших секторах туристської індустрії. Вплив ТНК на економіку країн базування.

Процеси глобалізації в міжнародному туризмі. Стратегічні альянси. Процеси глобалізації в повітряному транспорті. Провідні світові альянси авіакомпаній.

Тема 10. Міжнародний туризм як індустрія

Структура індустрії міжнародного туризму. Специфіка турагентської та туроператорської діяльності на міжнародному ринку туристичних послуг. Основні напрями діяльності туристичних операторів. Типи договорів між туроператорами та готельними підприємствами. Джерела формування доходів туристичних агентств. Географія турагентської мережі світу. Форми співробітництва туроператорів і турагентів. Класифікація засобів розміщення у міжнародному туризмі. Готелі та підприємства готельного типу. Національні системи класифікації засобів розміщення. Сучасний стан готельної бази світу. Види транспортних перевезень у міжнародному туризмі. Авіаційні, залізничні, автобусні, морські та річкові міжнародні туристичні маршрути. Розвиток круїзного туризму.

Тема 11. Міжнародний туризм як галузь сталого розвитку

Поняття та напрями сталого розвитку суспільства. Міжнародний туризм як чинник регіонального розвитку. Міжнародний туризм та розвиток галузевої структури світової економіки. Міжнародний туризм як чинник боротьби із бідністю. Проблеми раціонального природокористування та збереження пам'яток історико-культурної спадщини. Міжнародний туризм та проблеми охорони здоров'я. Соціальна відповідальність у туризмі. Структура індустрії міжнародного туризму

Тема 12. Розробка стратегії розвитку міжнародного туризму

Сутність стратегічного планування. Класифікація стратегій. Концептуальні підходи до формування стратегії розвитку туристичної галузі. Особливості стратегічного планування та його місце в системі управління розвитком міжнародного туризму.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		л	п	інд	ср		л	п	інд	ср
Розділ 1. Теоретичні основи організації та розвитку міжнародного туризму										
Тема 1. Міжнародний туризм як галузь світової економіки	7	2	2	-	3	7	1			6
Тема 2. Становлення сучасних форм та закономірності розвитку міжнародного туризму	7	2	2	-	3	8	1			7
Тема 3. Роль міжнародних туристичних організацій у формуванні світової туристичної політики	8	2	2	-	4	8	1			7
Тема 4. Міжнародне туристичне право	7	2	2		3	8	1			7
Тема 5. Статистика міжнародного туризму	8	2	2	-	4	8	1			7
Разом за розділом 1	37	10	10		17	39	5			34
Розділ 2. Характеристика міжнародного ринку туристичних послуг										
Тема 6. Сутність та класифікаційні ознаки міжнародного туристичного ринку	10	4	2		4	9	2			7
Тема 7. Регіональна структура міжнародного туризму	10	2	4	-	4	8	1			7
Тема 8. Місце України на ринку міжнародного туризму	10	2	4	-	4	8	1			7
Тема 9. Процеси транснаціоналізації та глобалізації в міжнародному туризмі	8	2	2	-	4	8	1			7
Тема 10. Міжнародний туризм як індустрія	5	2			3	9	2			7
Тема 11. Міжнародний туризм як галузь сталого розвитку	7	2	2		3	8	1			7
Тема 12. Розробка стратегії розвитку міжнародного туризму	8	2	2		4	6	1			5
Разом за розділом 2	58	16	16		26	56	9			47
Контрольна робота	25				25	25				25
Усього годин	120	26	26	-	68	120	14	-		106

4. Теми семінарських та практичних занять

4.1. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Міжнародний туризм як галузь світової економіки 1. Надайте характеристику міжнародному туризму, його сутності та формам 2. Розкрийте становлення системи міжнародної туристичної термінології 3. Показники оцінки прямого та непрямого впливу міжнародного туризму на економіку окремих країн 4. Проаналізуйте функції міжнародного туризму: доходна, зовнішньоекономічна, вирівнююча, створення нових робочих місць 5. Значення міжнародного туризму для підтримки миру і взаєморозуміння між народами	2
2.	Тема 2. Становлення сучасних форм розвитку міжнародного туризму у країнах світу 1. Проаналізувати форми організації державного регулювання туристичної сфери в країнах світу. 2. Переваги і недоліки використання державного регулювання туристичною діяльністю за різних суспільно-політичних та економічних умов. 3. Які ключові урядові функції існують в галузі управління та контролю за розвитком туризму	2
3.	Тема 3. Роль міжнародних туристичних організацій у формуванні світової туристичної політики Охарактеризувати основні напрямки діяльності наступних міжнародних туристичних організацій: - Всесвітня туристична організація (The World Tourism Organization); - Європейська туристична комісія (European Travel Commission); - Всесвітня федерація асоціацій туристичних агентств (Universal Federation of Travel Agents' Association — UFTAA); Бюро з міжнародних виставок (Bureau International des Expositions — BIE); - Міжнародна асоціація конгресних центрів (Association Internationale des Palais des Congres — AIPC); - Міжнародна асоціація конгресів і конференцій (International Congress and Convention Association — ICCA); - Міжнародна готельна асоціація (International Hotel Association — IHA); - Міжнародна федерація кемпінгу і караванінгу (Federation Internationale de camping et de caravanning — FICC); - Міжнародна федерація кінноспортивного туризму (Federation Internationale de Tourisme Equestre — FITE); - Міжнародний союз національних асоціацій готелів, ресторанів і кафе — ХО-РЕ-КА (Union Internationale des Organisations Nationales d'Hoteliers, Restaurateurs et Cafetiers — HO-RE-CA); - Міжнародний туристичний альянс (Alliance International de Tourisme — AIT); - Союз міжнародних ярмарків (Union des Foires Internationales — UFI).	2
4	Тема 4. Міжнародне туристичне право 1. Норми міжнародного туристичного права. 2. Загальна резолюція Римської конференції ООН з міжнародного туризму та подорожей 1963 року. 3. Заключний акт Наради з безпеки та співробітництва у Європі 1975 року. 4. Манільська декларація ВТО зі світового туризму 1980 року.	2

	5. Документ Акапулько Всесвітньої наради з туризму 1982 року. Рамкова конвенція з етики туризму Міжнародний кодекс захисту туристів https://www.unwto.org/international-code-for-the-protection-of-tourists	
5	Тема 9. Процеси транснаціоналізації та глобалізації в міжнародному туризмі 1. Визначити сутність механізму утворення транснаціональних корпорацій в туристичній індустрії. 2. Розкрити причини транснаціоналізації в туризмі. 3. Надати характеристику територіального розташування ТНК в сфері туризму. 4. Охарактеризувати напрями впливу туристичних ТНК на економіку приймаючих країн. 5. Транснаціональні корпорації у готельному бізнесі	2
Усього годин		10

4.2. Теми практичних занять

1	Статистика міжнародного туризму Використовуючи статистичні матеріали UNWTO, WTTC, проаналізуйте зміни обсягів туристичного потоку, грошових надходжень від туризму, показників прямого і непрямого внеску туризму в економіку, в зайнятість країн за останні 5 років. Дайте короткий аналіз динаміки показників вкладу туризму в економіку. Проведіть групування країн за рівнем розвитку міжнародного туризму	2
2.	Сутність та класифікаційні ознаки міжнародного туристичного ринку 1. Використовуючи дані Всесвітнього економічного форуму (WEF), проаналізуйте зміну рейтингів та індексів конкурентоспроможності секторів подорожей і туризму по країнах за 5 останніх років 2. Розробка профілю конкурентоспроможності міжнародної туристичної дестинації	2
3.	Регіональна структура міжнародного туризму 1. Проаналізувати динаміки міжрегіональних туристичних потоків (основні рецептивні та генеруючі країни для туристичних макрорегіонів). 2. Розглянути основні принципи географічного районування; особливості районування згідно UNWTO 3. Визначити найбільш популярні щодо кількості прибуттів туристів макрорегіони. 4. Проаналізувати основні тенденції розвитку туризму в макрорегіонах 5. Визначити фактори, які стримують розвиток туризму у Близькосхідному та Африканському регіонах.	4
4.	Місце України на ринку міжнародного туризму 1. Проаналізувати основні тенденції розвитку міжнародного туризму в Україні. 2. Визначити: структуру виїзного, в'їзного туризму за видами; структуру виїзного туризму за країнами відвідування; структуру в'їзного туризму за країнами. 3. Визначте основних туроператорів України за туристськими	4

	<p>напрямами (Єгипет, Туреччина, Хорватія, Чорногорія, Болгарія, Туніс).</p> <p>4. Визначте українських туроператорів спеціалізованого ринку автобусних турів до Європи.</p> <p>5. Які авіакомпанії найбільш активно представлені на ринку пасажирських авіаперевезень України? Визначте основні аеропорти України?</p> <p>6. Вплив російської окупації АР Крим на туристичний ринок України</p> <p>7. Вплив російського вторгнення 24 лютого 2022 р. на український та світовий туристичний ринок</p> <p>8. Динаміка глобального індексу конкурентоспроможності сфери туризму в Україні</p> <p>9. Оцінка позицій України у міжнародних рейтингах</p>	
5.	<p>Міжнародний туризм як галузь сталого розвитку</p> <p>Порядок денний в галузі сталого розвитку</p> <p>Внесок туризму в Цілі сталого розвитку</p> <p>Agenda-21 for the Travel and Tourism Industry. Retrieved from: https://www.eunwto.org/doi/book/10.18111/978_9284403714</p> <p>Сталий туризм та Відповідальний туризм</p> <p>Критерії застосування та індикатори ефективності сталого розвитку туризму <https://www.gstcouncil.org/wp-content/uploads/GSTC-Destination-Criteria-Indicators-UKRAINIAN.pdf></p>	2
6.	<p>Розробка стратегії розвитку міжнародного туризму</p> <p>Розробка стратегії розвитку іноземного туризму в Україні:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Соціально-економічний аналіз стану розвитку туризму - SWOT-аналіз для формування стратегії розвитку міжнародно туризму в Україні (опрацювати методику SWOT-аналіз для формування стратегії розвитку туристичних дестинацій) What Is a SWOT Analysis, and How to Do It Right (With Examples). URL: https://www.liveplan.com/blog/what-is-a-swot-analysis-and-how-to-do-it-rightwith-examples/ - Розробка стратегічний пріоритетів 	2
Усього годин		16

5. Самостійна робота

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Туризм як галузь світової економіки (есе за обраною країною)	3	6
2.	Становлення сучасних форм розвитку міжнародного туризму у країнах світу (есе за обраною країною)	3	7
3.	Роль міжнародних туристичних організацій у формуванні світової туристичної політики (написання есе на тему ролі туризму у формуванні миру та взаєморозуміння між народами)	4	7
4.	Міжнародне туристичне право (написання есе)	3	7
5.	Статистика міжнародного туризму (розрахункова робота)	4	7
6.	Сутність та класифікаційні ознаки міжнародного туристичного ринку (розрахункова робота)	4	7

7	Регіональна структура міжнародного туризму (розрахункова робота)	4	7
8.	Місце України на ринку міжнародного туризму (розрахункова робота)	4	7
9.	Процеси транснаціоналізації та глобалізації в міжнародному туризмі (написання есе)	4	7
10.	Міжнародний туризм як індустрія (написання есе та презентація)	3	7
11.	Міжнародний туризм як галузь сталого розвитку (написання есе)	3	7
12.	Розробка стратегії розвитку міжнародного туризму в Україні	4	5
	Контрольна робота з презентацією	25	25
	Разом	68	106

6. Методи контролю

Згідно з наказом № 0202-1/260 від «07» серпня 2020 р. лекції проводяться виключно в онлайн режимі із застосуванням платформ для відеоконференцій: ZOOM, Skype, Google Meet. 25-30% часу лекції обов'язково резервується для запитань, дискусій, обговорення навчального матеріалу.

Семінарські (практичні) заняття можуть проходити в аудиторії (до 20 осіб), чи в дистанційній формі.

Поточний контроль (засвоєння тем розділів) здійснюється на семінарських заняттях відповідно до контрольних цілей. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів до виконання конкретної роботи.

Поточний контроль і оцінювання результатів навчання передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять:

- контроль та оцінювання активності роботи студента під час лекційних та практичних занять (усні відповіді, доповіді, групова дискусія);
- контроль та оцінювання якості підготовки та розробки індивідуальних завдань в ході самостійної роботи студентів;
- контроль засвоєння теоретичного та практичного матеріалу (у вигляді тестування, написання есе);
- контроль та оцінювання вмінь вирішувати ситуаційні, прогностичні та інші задачі;
- контроль та оцінювання вмінь проводити дослідження та презентувати із застосуванням сучасних інформаційних та хмарних технологій;
- контроль та оцінювання вмінь та навичок вирішувати кейсові проблемні завдання із розподілом ролей в командах;
- контроль та оцінювання виконання індивідуальної семестрової роботи.

Підсумковий контроль засвоєння дисципліни здійснюється по її завершенню у вигляді тестового екзамену на платформі Moodle в дистанційному курсі «Міжнародний туристичний бізнес». Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння всіх тем дисципліни.

Загальна кількість балів за успішне виконання екзаменаційних завдань – 40. Час виконання – до 40 хвилин.

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на екзамені студент на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

Замість виконання завдань (вивчення тем) можуть також додатково враховуватись такі види активностей здобувача:

- проходження тренінг-курсів чи дистанційних курсів з використання сучасних освітніх технологій на платформах Coursera, Prometheus тощо (за наявності відповідного документу про їх закінчення, надання копії викладачу);

- участь в майстер-класах, форумах, конференціях, семінарах, зустрічах з проблем сучасних міжнародних відносин (з підготовкою есе, прес-релізу, інформаційного повідомлення тощо, що підтверджено навчальною програмою заходу чи відповідним сертифікатом);

- участь у науково-дослідних та прикладних дослідженнях з проблем сучасних міжнародних відносин (підготовка наукової статті, тез доповідей та ін., що підтверджується демонстрацією відповідних матеріалів);

7. Методи навчання

Методи навчання, як впорядковані способи взаємопов'язаної, цілеспрямованої діяльності викладача та студентів, спрямовані на ефективне розв'язання навчально-виховних завдань, реалізуються через систему прийомів та засобів навчальної діяльності. Прийоми навчання (конкретні дії викладача та студентів), спрямовані на реалізацію вимог методів.

Засоби навчання – різноманітне навчальне обладнання, яке використовується у системі пізнавальної діяльності, зокрема, технічні засоби.

7.1. Словесні методи навчання:

- лекція;
- бесіда;
- розповідь;
- пояснення.

7.2. Наочні методи навчання:

- ілюстрація;
- демонстрація.

7.3. Практичні методи навчання:

- метод робіт з письмовими джерелами;
- метод робіт з аудіо/ відеоматеріалами;
- практичні заняття.

8. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль та самостійна робота												Разом	Іспит	Сума
Розділ 1				Розділ 2								60 (мінімум - 20 з урахуванням усіх видів робіт)	40	100 (мінімум 50)
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12			
20				30										
Се мі на р	С е м і н а р	С е м і н а р	Се мі на р	П ра кт ич не за ня тт я	Пр ак ти чне зан ят тя	Пр ак ти чне зан ят тя	Пра кти чне зан ят тя	Се мі на р	Есе	Пр ак ти чне зан ят тя	П ра кти чне зан ят тя	Ко нт ро ль на ро бо та		

Структура та складові підсумкової оцінки з дисципліни

Поточний контроль – 60 балів.

З них:

- активна робота на семінарських заняттях – 50 балів;
- контрольна робота – 10 балів.

Поточний контроль проводиться на кожному семінарському занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на семінарських заняттях та набутих практичних навичок під час виконання завдань практичних робіт.

Критерії поточного оцінювання знань студентів

Усний виступ та виконання письмового завдання (есе, презентація, виступ з доповіддю)	Критерії оцінювання
5	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань,

	використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.
4	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.
3	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань
2	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.
1	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання.
0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання

Доповнення виступу:

1 бали – отримують студенти, які глибоко володіють матеріалом, чітко визначили його зміст; зробили глибокий системний аналіз змісту виступу, виявили нові ідеї та положення, що не були розглянуті, але суттєво впливають на зміст доповіді, надали власні аргументи щодо основних положень даної теми.

0,5 бал отримують студенти, які виклали матеріал з обговорюваної теми, що доповнює зміст виступу, поглиблює знання з цієї теми та висловили власну думку.

Суттєві запитання до доповідачів:

1 бали отримують студенти, які своїм запитанням до виступаючого суттєво і конструктивно можуть доповнити хід обговорення теми.

0,5 бал отримують студенти, які у своєму запитанні до виступаючого вимагають додаткової інформації з ключових проблем теми, що розглядається.

Критерії оцінювання індивідуального завдання з дисципліни «Міжнародний туристичний бізнес»:

- оформлення роботи 2 бали;

- повнота викладеної інформації 6 балів;
- захист роботи 2 бали.

Умови допуску студента до підсумкового семестрового контролю (екзамену): виконання індивідуального завдання, підготовка доповідей та робота на семінарських заняттях за результатами яких він набрав не менше 20 балів.

Підсумковий контроль 40 балів: 40 тестових запитань.

За підсумками поточного і підсумкового контролю студент може набрати від 0 до 100 балів включно. Мінімальна кількість балів, які повинен набрати студент для одержання екзамену, становить 50 балів.

Студенти заочної форми навчання набирають 60 балів поточного контролю шляхом написання контрольної роботи за темами 1, 2, 3 практичних занять. Загальний обсяг роботи 12-15 стор.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за чотирьохрівневою шкалою оцінювання
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

9. Рекомендована література

Основна література

1. Закон України «Про туризм» від 15 вересня 1995 року № 324/95-ВР // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1995. – № 31. – с. 241-242.
2. Алієва-Барановська В. М. Міжнародний туризм : навчальний посібник-довідник / В. М. Алієва-Барановська, І. І. Дахно. – К. : ЦУЛ, 2013. – 344 с.
3. Божидарнік Т. В. Міжнародний туризм : навчальний посібник / Т. В. Божидарнік, Л. В. Савош, Т. Никитюк [та ін.]. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 661 с.
4. Великочий В.С., Дутчак О.І., Шикеринець В.В. Міжнародний туризм : Навчальний посібник. – Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. – Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г.М., 2015. – 254 с.
5. Герасименко В.Г. Ринки туристичних послуг: стан і тенденції розвитку: монографія / В.Г Герасименко С.С. Галасюк, С.Г. Нездоймінов /за заг. ред. В.Г. Герасименка. - Одеса: Астропринт, 2013. - 304 с.
6. Горіна Г.О. Світовий ринок туристичних послуг [Текст] : конспект лекцій / Г.О. Горіна ; ДонНУЕТ. – Кривий Ріг, 2016. – 110 с. Гонтаржевська Л. І. Ринок туристичних послуг в Україні / Л. І. Гонтаржевська. – Донецьк : Східний видавничий дім, 2008. – 180 с.
7. Дядечко Л. П. Економіка туристичного бізнесу / Л. П. Дядечко. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 224 с.
8. Кузик С. П. Географія туризму : навч. посіб. / Кузик С. П. – К. : Знання, 2011. – 271 с.
9. Любіцева О. Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекти)/ О. О. Любіцева – К.: Альтерпрес, 2002. – 436 с.
10. Любіцева О. Туризмознавство : вступ до фаху: підручник / О. О. Любіцева, В.К. Бабарицька – Київ: ВПЦ «Київський університет», 2008. – 336 с.
11. Мальська М. П. Міжнародний туризм і сфера послуг : підручник / М.П.
12. Мальська М. Туристичний бізнес: теорія і практика. Навч. пос. / М. П. Мальська, В.В. Худо. – К.: Центр учбової літератури, 2007 – 424 с.
13. Мальська, Н. В. Антонюк, Н. М. Ганич. – К. : Знання, – 661 с.
14. Особливості формування та реалізації туристичної політики держави : міжнародний, національний, регіональний досвід : монографія / кол. авт., за ред. А. Ю. Парфіненка. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. – 280 с.
15. Парфіненко А. Ю. (2023) Міжнародний туризм як складова частина ліберального світового порядку, *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*, 2(16), с. 33-51. Available from: <https://doi.org/10.29038/2524-2679-2023-02-33-51>
16. Парфіненко А. Ю. Національна держава і міжнародний туризм у вимірах глобалізації / Парфіненко А. Ю. – Х.: Бурун-книга, 143 с.

17. Парфіненко А. Ю., Сідоров В. І., Любіцева О. О. Туристичне країнознавство: підручник. 2-ге вид., переробл. і доповн. К.: Знання, 2015. 551 с.
18. Сідоров М.В., Юрченко О.Є., Юрченко С.О. Україна на світовому ринку туристичних послуг: сучасний стан та перспективи розвитку: монографія. Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2017. 256 с.
19. Смирнов І. Г. Бізнесові основи міжнародного туризму: Навч. пос. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2007. – 125 с. 17. Смирнов І.Г., Фоменко Н.В. Міжнародний туристичний бізнес: Навч.-метод. пос. – І.-Ф.: Галицька академія, 2009. – 154 с.
20. Смирнов І.Г., Любіцева О.О. Міжнародний туристичний бізнес і логістика в туризмі: навч. посіб. У 2-х книгах. Кн. 1. Міжнародний туристичний бізнес. – Київ: Видавництво Ліра-К, 2022. – 288 с.
21. Ткаченко Т. Сталий розвиток туризму: теорія, методологія, реалії бізнесу : монографія / Тетяна Іванівна Ткаченко. – 2-ге вид., випр. та доповн. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2009. – 463 с.
22. Туристична політика зарубіжних країн: підручник / за ред. А. Ю Парфіненка. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. – 220 с.
23. Туристичне країнознавство: країни лідери туризму: навчальний посібник / заг. ред. О.О. Любіцевої. – К.: Альтпрес, 2008. – 436 с.
24. Юрченко С. О., Юрченко О. Є. Міжнародний туризм : навчальний посібник для студентів спеціальностей «Туризмознавство», «Міжнародні економічні відносини» / С. О. Юрченко, О. Є. Юрченко. - Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. - 328 с.
25. International tourism: a global perspective / editor, Chuck Y. Gee ; co-editor, Eduardo Fayos-Solá ; Publisher, World Tourism Organization in cooperation with WTO Education Network. 1997. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.academia.edu/3763476/international_tourism.
26. Reisinger Y. Dimanche F. International Tourism. Routledge, 2009. 460 p.
27. Vellas F., Lionel B. International Tourism: An economic Perspective / Macmillan Press Ltd., Houndmills, Basingstoke, Hampshire, 1995. 359 p.
28. Stuart V., De Pieri G., Panosso Netto A. Turismo internacional: fluxos, destinos e integração regional. 2015. 210 p.

Допоміжна

29. Лиман С. І., Парфіненко А. Ю., Посохов І. С. Історія туризму: навчальний посібник : (для студентів спец. "Туризм") / Сергій Іванович Лиман, Анатолій Юрійович Парфіненко, Іван Сергійович Посохов ; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. – Суми: Університетська книга, 2018. – 371 с.
30. Основи готельно-ресторанної справи : навчальний посібник / Н. І. Данько, А. Ю. Парфіненко, П. О. Подлепіна, О. О. Вишневська [за заг. ред. А. Ю. Парфіненка]. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2017. – 288 с.
31. Парфіненко А. Ю. Глобальні трансформації ринку міжнародного туризму та індустрії гостинності // Вісник Харківського національного

університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм». 2017. Вип. 6. – С. 175-186.

32. Парфіненко А. Ю. Міжнародний туризм як інструмент публічної дипломатії: нові можливості для посилення зовнішньополітичного впливу України [Текст] / Парфіненко А. Ю. // Актуальні проблеми міжнародних відносин. Вип. 127 (частина I). 2016. – С. 27-41.

33. Парфіненко А. Ю. Туризм і мир в політично розколотих націях: кейс-стаді // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – Випуск 139. – К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Інститут міжнародних відносин, 2019. – С. 27-46.

34. Парфіненко А.Ю. Туризм і тоталітаризм: чи стануть туристичні потоки «троянським конем» північнокорейського режиму? // Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Історія. Політологія. Збірник наукових праць, 2019. Вип. 25.–С. 109-119.

35. Anatoliy Parfinenko, Liudmyla Sokolenko, Taliat Bielialov, Nina G Karpenko, Vitaliy Tolubyak, Sustainable Development of World Tourism Based on the Strategic Management Academy of Strategic Management Journal, Volume 18, Special Issue 1 (2019): 1-7

36. Government Policies Enabling Travel & Tourism Recovery During COVID-19 / World Travel&Tourism Council/ 2021. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://wttc.org/Portals/0/Documents/Reports/2021/Government-Travel-Policies-COVID-19.pdf?ver=2021-08-23-092839-753/>.

37. Higgins-Desbiolles F. (2006). More than an “industry”: The forgotten power of tourism as a social force, *Tourism Management* 27, p. 1192–1208.

38. Impact Assessment of the Covid-19 Outbreak on International Tourism / World Tourism Organization. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.unwto.org/impact-assessment-of-the-covid-19-outbreak-on-international-tourism>.

39. Jones, P., D. Hillier, and D. Comfort. 2016. “The Sustainable Development Goals and the Tourism and Hospitality Industry.” *Athens Journal of Tourism* 4 (1): 1–11.

40. Lessons Learnt During COVID-19 / World Travel&Tourism Council. 2021. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://wttc.org/Portals/0/Documents/Reports/2021/Lessons-Learnt-%20COVID-19.pdf?ver=2021-08-19-095731-037>.

41. McIntosh R. *Tourism: principles, practices, philosophies* / Robert W. McIntosh, Charles R. Goeldner, J.R.Brent Ritchie. – New York: John Wiley & Sons, 1995. – 648 p.

42. Nadiia Stezhko, Yaroslav Oliinyk, Larysa Polishchuk, Inna Tyshchuk, Anatoliy Parfinenko, Svitlana Markhonos, *International Tourism in the System of Modern Globalization Processes*, *International Journal of Management (IJM)*, 11 (3), 2020, pp. 97–106.

43. Parfinenko A. (2021). International Tourism as a Neoliberal Practice of Chinese Influence in the Western Balkans, Actual Problems of International Relations, Vol 1 No 146: 14-28.
44. Tourism for SDGs. /World Tourism Organization. 2018. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tourism4sdgs.org>.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Державна міграційна служба України. Біометричні документи в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dmsu.gov.ua/faq/biometrichni-dokumenty-v-ukrajni.html>.
2. Державна міграційна служба України. Закордонний паспорт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dmsu.gov.ua/faq/zakordonnij-pasport.html>.
3. Довідка про динаміку туристичних потоків в Україні за 2021 рік. Державна служба туризму і курортів. Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.tourism.gov.ua/publ.aspx?id=2183>.
4. Перетинання кордону організованими туристичними групами. Державна прикордонна служба України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dpsu.gov.ua/ua/Peretinannya-kordonu-organizovanimi-turistichnimi-grupami/>.
5. Поради подорожуючим. МЗС України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mfa.gov.ua/ua/consular-affairs/travel-advice>.
6. International Recommendations for Tourism Statistics 2008. Madrid and New York, 2008. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://unstats.un.org/unsd/publication/SeriesM/seriesm_83rev1e.pdf.
7. New structure of UNWTO Compendium of tourism statistics/ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://statistics.unwto.org/sites/all/files/docpdf/newcp.pdf>
8. Travel & Tourism Competitiveness Report 2021 [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://reports.weforum.org/travel-and-tourism-competitiveness-report-2021/downloads>.
9. Офіційний сайт Державного агентства розвитку туризму [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.tourism.gov>.
10. Державний комітет статистики України. Туристичні потоки. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
11. European Travel Commission. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.etc-corporate.org/>
12. IATA. TravelCentre. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.iatatravelcentre.com/>
13. World Economic Forum [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.weforum.org>.
14. World Tourism Organization (UNWTO). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://unwto.org>.

15. World Travel&Tourism Council [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://old.wttc>.

11. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили (воєнний стан, карантинні обмеження)

В умовах дії обставин непоборної сили (воєнний стан, карантинні обмеження) освітній процес в університеті здійснюється за дистанційною або змішаною формою навчання, а саме:

- дистанційно (за затвердженим розкладом занять) на платформі Zoom, Skype, Google Meet проводяться всі лекційні заняття;
- дистанційно на платформі Moodle, Google Classroom проводяться практичні (семінарські), індивідуальні заняття та консультації, контроль самостійної роботи;
- аудиторно (за затвердженим розкладом занять) проводяться 10% практичних та семінарських занять у навчальних групах кількістю до 20 осіб з урахуванням відповідних безпекових заходів.